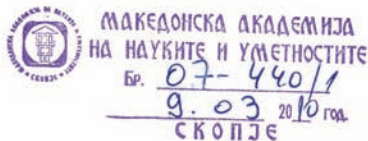

ANNEX

До Наставно-научниот совет
на Филозофскиот факултет
Скопје

Ние, долупотпишаните професори и членови на МАНУ: Георги Старделов, Цветан Грозданов, Матеја Матевски, Петар Хр. Илиевски и Витомир Митевски, сметаме за свој долг и чест да потсетиме на една маркантна личност, акад. **Михаил Д. Петрушевски**, основоположник на Филозофскиот факултет и еден меѓу првите ректори на Скопскиот универзитет „Св. Кирил и Методиј“. Во идната (2011) година се навршуваат 100 години од неговото раѓање. Тоа е јубилеј значаен како за МАНУ, така и за Филозофскиот ф-т и за целата наша македонска наука, просвета и култура. По тој повод во МАНУ, чиј член беше тој од нејзиното основање, преземаме подготовки за неговото одбележување со меѓународен научен собир.

М. Д. Петрушевски, е добро познат не само во нашава средина, туку и пошироко во светот по неговите оригинални научни резултати, високо оценети од врвни светски специјалисти, како и поради неговата поширока просветна, педагошка и организациска дејност. Од подалечна временска дистанца можат појасно да се согледаат и оценат неговите дела и заслуги. Ќе спомнеме бегло само некои од неговите научни резултати и од пионерската активност околу организирањето на Филозофскиот факултет во Скопје веднаш по завршувањето на II светска војна.

А. Меѓу потписниците на овој текст има живи сведоци на неговата самопрегорна дејност од моментот кога беше дојден од Белград во 1945 год. на покана од тогашната наша влада за да се вклучи во организирањето на Скопскиот универзитет. Тој уште тогаш имаше стекнато име на сериозен научник и опит на универзитетски наставник.

Во научноистражувачката работа се зафаќаше со решавање на проблеми од повеќе класични дисциплини. Надарен со ретка способност да наоѓа решение и во најкомплицирани филолошки проблеми, тој остави трудови кои се одликуваат со длабоко познавање на предметот, строга научна метода, јасност и концизност во излагањето. Подготвувајќи критички изданија на

Поейшиката од Аристотел, поемите на Прличев (*Маршолозој* и *Скендербег*) со превод и препев на македонски, изврши стотици емендации во нивниот текст. Во препевите на Хомеровата *Илијада* и *Одисеја* исто така внесе корекции на многубројни зборови и одделни фрази. Уште повеќе подобрувања направи при интерпретацијата на микенски текстови со линеарното Бе писмо. Емендациите (поправките) на оштетени места во класични текстови, настанати поради погрешно читање од подоцнежни издавачи, како и поради физички причини (влага, инсекти и др.), во филологијата се смета за најсложена и најтешка научна работа.

Ретки се во светов филолозите што успеале да направат успешни поправки на такви места. Таа работа бара исклучителна дарба за проникнување во мислите и стилот на авторот. Во текстот на Аристотеловата *Поейшика* М.Д.П изврши 50 поправки. За една таква во дефиницијата на трагедијата (VI гл.), до која дошол во 1942 год., а ја објави во првиот број од *Годишниот зборник на Филозофскиот факултет* за 1948 год., познатиот филозоф-естетичар Теди Бруниус напиша дека е тоа „една од најсмелите конјектури на нашето време“... „една смела и драгоцена конјектура, премногу елегантна и премногу логична, со која е сринато цело брдо од литература за т.н. катарса“. И тој намеравал да пишува за тоа, но се откажал кога ја прочитал статијата на М.Д.П. којшто аргументирано покажал дека таму воопшто не станува збор за катарса (сп. *Dictionary of the History of Ideas*, I, New York 1973, pp. 264-270).

Б. Но, не помалу заслуги Петрушевски има и за ревниската работа околу организирањето на Филозофскиот факултет како прв декан во два мандата (1946-49). Познато е какви грижи тој полагаше за екипирање на целиот новооснован Филозофски факултет, во чиј состав влегуваа подоцна издвоените Природно-математички и Филолошки факултет. Поради недостиг на универзитетски кадар за дисциплините на овие факултети тој одеше лично по југословенските универзитетски центри (Белград, Загреб, Љубљана) да доведе во Скопје наставници за дефицитарните групи на Факултетот. Ополномоштен од Владата, одеше и по европските метрополи, секогаш во придружба со колеги и од природно-математичките науки, па од репарациите што Југо-

славија по Војната ги добиваше, набавуваше литература за стручните библиотеки, како и прибори и разни апарати за лабораториите на природните науки.

Од самиот почеток тој создаваше база за научна работа со далечна перспектива. Особено семинарските библиотеки за класична филологија и сродните дисциплини: историја на стариот век и археологија, посебно ги снабдуваше со изворни текстови, прирачници и друга неопходна литература. Од самиот почеток тој планирал да издава класично списание и преку размена со него да добива други реномирани странски списанија, за да биде во чекор со најновите достигнувања од оваа област. За таа цел тој организира и печатница на Филозофскиот факултет, што грижливо ја снабдуваше со специјални графички знаци и матрици не само за лингвистички слогови на разни јазици, туку и за математички, физички, хемиски и други текстови. Печатницата набргу потоа прерасна во Универзитетска.

Во времето кога мнозина мислеа дека за антиката повеќе нема место во векот на техниката и дека антички остатоци отсега ќе треба да се бараат како мртви предмети само во музеите, тој визионерски и со ентузијазам се зафати да организира сојузно класично списание *Жива Антика*. Списанието започна да излегува во 1951 а од 1957 год. прерасна во меѓународно и стана препознатлив белег не само на Институтот за класични студии и за Филозофскиот факултет, туку и за целиот Скопски универзитет. Тоа се виде јасно по земјотресот во 1963 год. кога помошти од странство беа испраќани преку Ж.А. и за други факултети.

Делата на М.Д.П., како објавените во печатот, така и научно-просветните институции што ги создаде, се со трајна вредност. На научниот собир, одржан во 2006 по случај 60-годишнината од основањето на Институтот за класични студии, беше истакнато барањето, *Филозофскиот факултет да биде наречен Михаил Д. Пејчишевски* со следново образложение:

„За сè она што тој направи за нас, за Институтот, за Филозофскиот факултет и за целиот Скопски универзитет, ќе му се оддолжме ако почесто се потсетуваме на него и на помладите генерации им го истакнуваме неговиот лик на наставник, педагог и научник од највисок ранг. Во други земји со името на такви личности се наречени највисоки просветни и научни установи.

Ако нашиот Филозофски факултет треба да носи нечие име, најмногу би му одговарало токму името на *Михаил Д. Пејрушевски*, кој со својата оригинална творечка работа и преку сп. *Жива Анџика* ги направи познати во целиот свет и Филозофскиот факултет и Универзитетот „Свв. Кирил и Методиј“. ... „Јубилејот 100 години од неговото раѓање не смее да одмине молкум, а треба на време да се подготви меѓународен научен собир на кој да се поканат негови колеги, истражувачи - микенолози, хомеролози, специјалисти за Аристотел, како и од други сродни класични дисциплини“ (сп. Ж.А, 57, 2007, 14).

Ние долупотпишаните петмина членови на МАНУ (бројот на истомисленици, всушност е три-четири пати поголем само меѓу оние наши колеги што на некој начин се поврзани со Филозофскиот факултет, чии основи М. Д. П., како прв декан ги полагаше пред 65 години во пошироки рамки), наполно сме согласни со цитираното барање на Институтот и му препорачуваме на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет да го постави на дневен ред, по можност на една од првите свои седници.

Би ни било особено драго ако Научниот собир по случај јубилејот биде во организација на МАНУ и на Институтот за класични студии на Филозофскиот факултет, и се прифати називот *Михаил Д. Пејрушевски* за Факултетот.

Предлагачи:

1. Георги Старделов

(Акад. Георги Старделов, Претседател на МАНУ)

2. Д-р. Цветан Грозданов

(Акад. Цветан Грозданов)

3. Матеја Матевски

(Акад. Матеја Матевски)

4. Петар Хр. Илиевски

(Акад. Петар Хр. Илиевски)

5. Витомир Митевски

(Акад. Витомир Митевски)